

viszonyai adnak magyarázatot: a Bükk-hegységben eredő Csinccse-patak markáns magaspartjain szinte mindenhol és minden időszakból megtalálhatóak az emberi megtelepedés nyomai.

2011 áprilisában, augusztusában és októberében, összesen 9 munkanapon a Miskolci Egyetemmel együttműködve végeztük a terepbejárásokat. Az őszi kontrollbejáráson a Mátrai Erőmű Zrt. 10 munkatársa is részt vett. Összesen 9 új régészeti lelőhelyet figyeltünk meg, számozásuk a 2006. évben készült örökségvédelmi hatástanulmány eredményeihez illeszkedik.

Csörsz árok (Határszeg, Kőkúti-dűlő, Vatta-Csinccse határút, Bükkábrány, Bánya, XIII. lelőhely; KÖH 15932): Bükkábrány és Csinccse között 1962-ben 5 km hosszan megfigyelt Csörsz-árok nyomvonalából mintegy 2,3 km hosszú szakasz esik a jelenlegi munkaterületre, érintve a XI. és XII. lelőhelyet is. A római császárkori (*szarmata*) sáncot ma enyhe dombvonal jelzi, melyet gyér faszor kísért. A munkaterület D-i részén a Csörsz-árok helynév is feltűnik, melyet már Pesty Frigyes is említett 1864-ben megjelent munkájában.

A terepbejárásokon részt vettek a Miskolci Egyetem hallgatói P. Fischl Klára vezetésével, további Kalli András, Tutkovics Eszter, valamint a Herman Ottó Múzeum ásatási technikusai és a Mátrai Erőmű Zrt. munkatársai.

Határszeg (Bükkábrány, Bánya, XI. lelőhely; KÖH 75435): A kijelölt terület DNy-i sarka, a jobbára már Bükkábrányhoz tartozó Határszeg területe gazos, gyepel fedett terület vadkeles napraforgóval. A terület a jelenleg művelt bányagödörtől közvetlenül D-re, DK-re található. A rétegvizet a bányakutakon keresztül a Határszeg területén húzott árkokba (csorgákba) szivattyúzza. A terület a Csinccsétől Ny-ra található. Átlag 350–450 m széles mélyebben fekvő, artéri rész után itt is a Csinccse-patak régi medrének magaspartja húzódik. A magaspart lábánál egy nagyjából É–D-i irányú árok zárja a magaspart teljes területét behálózó csorgarendszert. A terepbejárás során végigjártuk a csorgák melletti földkupacokat és megvizsgáltuk az árkok falát is. A terület Ny-i részén levő földkupacok erősen fedettek voltak növényzettel, míg a K-i részen a magaspart szélén és alatta levő árokrészek mellett valószínűleg friss árokmélyítés, vagy tisztítás következtében a földhányások jól vizsgálhatóak voltak. A megfigyelésekből, mérésekből és a leletekből arra lehet következtetni, hogy a VIII. lelőhelyhez hasonlóan a magaspart teljes vizsgálható hossza, kb. 100/600 m széles és 1060 m hosszú lelőhelyként határozható meg. A leletek *újkőkori (AVK)* és római császárkori (*szarmata*) település és *rézkori* temető (*tiszapolgári kultúra*) jelenlétére utalnak. A lelőhelyen árhalad a Csörsz-árok is.

Határ-szeg (Bükkábrány, Bánya, XII. lelőhely; KÖH 78451): Bár a magaspart alatt húzódó É–D irányú csorga partfalában tavasszal rétegszerűen *szarmata* cserepeket találtunk, a dús vegetáció miatt tavasszal nem sikerült érdemleges információkat gyűjteni. A lelőhely megismételt terepbejárásán közvetlenül a Csinccse-patak partján húzódó 160–180 m széles, és mintegy 800 m hosszan húzódó, leletekkel fedett *Árpád-kori, római császárkori* és *újkőkori* lelőhelyet sikerült lokalizálni. A lelőhelyet középen keresztülszeli a Csörsz-árok.

PUSZTAI TAMÁS – SIMON LÁSZLÓ

53. Cíkó-Eszterpuszta, Felső-öregtemplom-dűlő (KÖH 51438)

(Tolna megye) Kk

2011. június 11-én felmértük az eszterpusztai templom alaprajzát. A templomtól ÉK-re kb. 30 m-re, a domb D felé benyúló, homokbányaként használt falának közepén átvágott késő középkori sütökemencét vettünk észre és tártunk fel.

Munkatárs: Rácz Miklós (MNM NÖK).

K. NÉMETH ANDRÁS

Csanádpalota, Földvár (KÖH 86463)

(Csongrád megye)

A lelőhelyen 2011–2013 között, az M43 autópálya építését megelőzően végzett feltárásokat és a tudományos kutatásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

Csanádpalota, Országhatár, Sulyok-tanya és Kuzslic-dűlő

(KÖH 52785, 52787 és 78525)

(Csongrád megye)

Az M43 autópálya 56., 57. és 61. lh.-n 2010–2012-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2012. év jelentései között.

54. Csengersima – Nagygéc határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Sza, N, Á, Kö, Ú

2011. március 7–11. között terepbejárást végeztünk Komlód-tótfalu és Nagygéc község határában, a települések történetének megírásához szükséges régészeti topográfia készítésének céljából, a HURO /0801/024 Patrimonium 2007–2013. pályázathoz kapcsolódóan.

Ákacos, Garand hidak köze (KÖH 84209): A Garand-csatornától közvetlenül Ny-ra, annak hidjai közti részen regisztráltuk. É-ről és Ny-ról egy-egy dűlőút határolja. Iránya É–D, kiterjedése 100×190 m. Bronzkori cserepeket és kerámiasalakat gyűjtöttünk felszínéről.

Ákacos ÉK-i rész (KÖH 84211): A Komlód-tótfalu–Nagy-géc dűlőút nagygéci vége és a Garand-csatorna kanyarulata által bezárt szögben található. Iránya K–Ny, kiterjedése 150×210 m. Késő bronzkori, és Árpád-kori kerámia jelezte, de előkerült egy orsógomb fele is.

Ákacostól DNy-ra (KÖH 84203): A Komlód-tótfalu – Nagygéc dűlőúttól D-re kb. 200 m-re indul, K-i határa egy a dűlőútra merőleges faszor, tőle Ny-ra 150 m-re fut a Garand-felső-csatorna. Iránya É–D, kiterjedése 125×250 m. Császárkori és Árpád-kori edénytöredékek jellemezték.

Egyház-tag (KÖH 84221): Az Egyház-tag D-i részén a Garand-felső-csatorna É-i partján terül el, K-i határa egy É–D irányú faszor. Iránya K–Ny, kiterjedése 130×370 m. Bronzkori és Árpád-kori kerámiával mutatkozott.

Fenti-kert, Régi temetőtől DNy-ra (KÖH 84215): A Fenti-kert DK-i részén, a régi Komlód-tótfalu–Nagy-géc műúttól É-ra,

a régi temető és a zsidó temető közti részen azonosítottuk. É-ről és K-ről dűlőutak határolják. Kiterjedése 180×180 m; császárkori és Árpád-kori edénytöredékeket és fenőkövet gyűjtöttünk felszínéről.

Fenti-kert, Új temetőtől ÉNy-ra (KÖH 84217): A Fenti-kert K-i szélén, az új és a régi temető közötti sávban fekszik. Iránya É–D, kiterjedése 180×250 m. Bronzkori és Árpád-kori kerámiát találtunk rajta.

Forduló (KÖH 84223): A 49-es sz. főút és a Lenin Tsz közötti területen húzódik, D-i határa a Nagygéci-csatorna. Nagyjából a közepét egy mesterséges árok szeli ketté. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 350×900 m. Császárkori, népvándorlás kori, Árpád-kori, középkori és újkori régészeti leleteket gyűjtöttünk felszínén, köztük bepecsételt tál töredékét is.

Géci-rét (KÖH 84225): A Garand-felső-csatornától K-re húzódó ÉK–DNy irányú dombháton fekszik, az országhatártól kb. 300 m-re É-ra indul. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 100×200 m. Bronzkori és Árpád-kori cserepek jellemezték.

Kert-alja (KÖH 84219): Az Urak temetőjétől D-re, a Kert-alja nevű rész É-i felében, a lakóházak kertjeitől közvetlen K-re húzódik. Kis részben átlóg a Csúcs-lovarda D-i kerítéséig. Iránya ÉK–DNy, kiterjedése 200×480 m. Késő bronzkori és császárkori anyag gyűjthető a felszínén.

Komlódi-dűlő (KÖH 84201): A Garand-felső-csatornától közvetlenül K-re regisztráltuk. D-i részén halad keresztül a Komlódtótfalu–Nagygéc dűlőút, szélétől K-re 90 m-re egy É–D irányú fasor és árok halad. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 150×330 m. Császárkori és Árpád-kori cserepekkel, őrlőkötőredékkel jelentkezett.

Luby-tag, Simai-tói-csatornától Ny-ra (KÖH 84213): A Luby-tag K-i felében, a régi Komlódtótfalu–Nagygéc műút és a Simai-tói-csatorna által bezárt szögben találtuk meg. Iránya ÉÉK–DDNy, kiterjedése 150×350 m. Árpád-kori cserepek jelölték ki.

Szomjas-kert (KÖH 84205): A Szomjas-kert ÉNy-i felében, egy É–D irányú fasor és árok, valamint a Komlódtótfalu – Nagygéc régi műút és egy fasor által határolt területen találtuk. Iránya K–Ny, kiterjedése 210×410 m. Császárkori és Árpád-kori kerámiával mutatkozott, de találtunk egy köeszközt is.

Szomjas-kert, Tótfalusi utca (KÖH 84207): Ez a lelőhely az egykori és a jelenlegi település tulajdonképpen magja. Ny-i felét a régi Komlódtótfalu – Nagygéc műút, az Erge és egy fasor fogja közre, középen a Tótfalusi utca szeli ketté. K-i fele az út mentén és a református templom mögötti kertekben található. Centrumában áll a középkori eredetű templom, melyben korábban Németh Péter ásatást, Juan Cabello pedig falkutatást végzett. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 300×590 m. Mind az ásatáson, mind a terepbejáráson késő bronzkori, császárkori, Árpád-kori, középkori és újkori leletanyag került elő. Külön említendő a nagy mennyiségű vassalak, kerámiasalak és a fenőkötőredékek.

Munkatársak: Körösfői Zsolt, Tompa György régészek, Bocz Péter régésztechnikus (JAM); Fábíán László etnográfus (Csengeri Múzeum), Figus Dániel, Szabó Zoltán.

PINTYE GÁBOR – TOLDI ZOLTÁN

Cserdi, Horgas-dűlő

(KÖH 73051)

(Baranya megye)

A lelőhelyen 2011–2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

55. Csincse határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Sza, Á

A Mátrai Erőmű Zrt. bükkábrányi bányája fejlesztési üteméhez igazodva 2011-ben örökségvédelmi hatástanulmány készítése során Bükkábrány, Csincse és Vatta közigazgatási határában 391,3 ha nagyságú területen végeztünk terepbejárást. E területet érintő régebbi bejárásokkal együtt összesen közel 162 ha kiterjedésű területen dokumentáltunk régészeti lelőhelyeket. A rendkívül intenzív régészeti érintettségre a térség földrajzi viszonyai adnak magyarázatot: a Bükk-hegységben eredő Csincse-patak markáns magaspartjain szinte mindenhol és minden időszakból megtalálhatóak az emberi megtelepedés nyomai.

2011 áprilisában, augusztusában és októberében, összesen 9 munkanapon a Miskolci Egyetemmel együttműködve végeztük a terepbejárásokat. Az őszi kontrollbejáráson a Mátrai Erőmű Zrt. 10 munkatársa is részt vett. Összesen 9 új régészeti lelőhelyet figyeltünk meg, számozásuk a 2006. évben készült örökségvédelmi hatástanulmány eredményeihez illeszkedik.

Csörsz árka-dűlő, Tagosok-dűlő (Bükkábrány, Bánya, XV. lelőhely; KÖH 78533): A tavaszi terepbejáráson vegetációs fedettség miatt nem bejárható felületen augusztus elején nagy kiterjedésű településmaradványokat találtunk a Vatta-Csincse határút és a vasút között. A neolitikumból jól ismert edénytöredékek mellett paticsdarabokkal és obszián pengetőredékekkel reprezentált *újkőkori* telepnyomok mellett itt ennél intenzívebbek a *római császárkori* telepjelenségek, döntően a gyorskorongon készített szürke és téglapiros edények töredékei. A lelőhely Árpád-kori kerámiában feltűnnek a bogrács-töredékek is.

Csörsz árka-dűlő, Tagosok-dűlő (Bükkábrány, Bánya, XVI. lelőhely; KÖH 78531) A Csincse-patak bal partján húzódó, nagyjából É–D hossz tengelyű felületen a munkaterületen túlnyúlóan nagyjából egyenletes leletszóródás a vasútig terjedő *újkőkori*, római császárkori (*szarmata*) és Árpád-kori település maradványok jelenlétére utal. A XV. lelőhellyel való összefüggése elképzelhető, de jelenleg nem adathozható. Az említett korszakokból származó edénytöredékek mellett paticsdarabokból és őrlőkötőredékekből áll a régészeti leletanyag.

A terepbejárásokon részt vettek a Miskolci Egyetem hallgatói P. Fischl Klára vezetésével, további Kalli András, Tutkovics Eszter, valamint a Herman Ottó Múzeum ásatási technikusai és a Mátrai Erőmű Zrt. munkatársai.

PUSZTAI TAMÁS – SIMON LÁSZLÓ

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság 2011-ben elkészítette a „Hatvan (vez.)–Miskolc, Tiszai pu. (kiz.) vonalszakasz megvalósíthatósági tanulmányának és engedélyezési terveinek elkészítéséhez” című beruházáshoz kapcsolódóan az örökségvédelmi hatástanulmány Csincsére vonatkozó részfejezetét. A tervezett beruházás Csincsére vonatkozó része az Emőd–Csincse közigazgatási határtól a Csincse–